

સંપાદકીય

શિક્ષક - એ ફક્ત એક વ્યવસાય કરનાર વ્યક્તિ નથી, એક વિચાર છે, એક માધ્યમ છે, એક અભિગમ છે, એક સંવાદ છે. એક શિક્ષક એવી પેઢી તૈયાર કરી શકે છે જે ફક્ત એક દેશમાં નહિ પરંતુ વિશ્વમાં પરિવર્તન લાવવા માટે નિમિત્ત બની શકે છે.

જો હું કહું કે એક શિક્ષકને યાદ કરો જેનો કોઈ વિચાર કે બોલાયેલું વાક્ય હજુ તમને ઘણીવાર યાદ આવતું હોય છે, તો તરત તમારા માનસપટલ પર તમારા કોઈ શિક્ષકનો ચહેરો દેખાયો હશે. બસ, શિક્ષકનું આ જ કામ છે કે તમારો વિચાર કે તમારું કોઈ કથન કોઈના મનમાં વસેલો રહે અને તેના દ્વારા આવનારી પેઢી સુધી પણ એ વિચાર વહેતો થાય.

પરિવર્તન અમૂક દિવસોમાં નહિ આવે પરંતુ તે એક પ્રક્રિયા છે. જેમાં એક શિક્ષક તરીકે હું કેવો અને કેટલો ભાગ ભજવી શકું એ મારા પર છે. હું જે કરું છું, જે બોલું છું તે મારા અસંખ્ય વિદ્યાર્થીઓ પર એક છાપ છોડે છે, જે અનુક્રમે તેમનો પણ એક વિચાર, વૃત્તિ અને અંતે પ્રવૃત્તિ બની જાય છે.

વાર્તા રે વાર્તા....

'હું અપંગ છું. તો શું?' એક મહિલાની પોલિયો સામે લડત અને પ્રથમ પ્રયાસમાં CA clear કરવાની પ્રેરણાદાયક વાત ...

શિલ્પા મહેતા જૈનનો જન્મ અને ઉછેર મુંબઈમાં થયો હતો, પરંતુ તેમના પરિવારના મૂળ રાજસ્થાનના નાના ગામ સાંચોરમાં હતા.

“જ્યારે હું શાળામાં હતી, ત્યારે લોકો મારા પિતાને કહેતા હતા કે મારા શિક્ષણ પર પૈસા ખર્ચવાનું બંધ કરો. તે સમયે શાળાની ફી મહિને આઠ રૂપિયા જેટલી હતી. તેઓ મારા પિતા પ્રત્યે દયા વ્યક્ત કરતા અને તેમને કહેતા કે મારા લગ્ન કરાવવા માટે તેમને વધુ દહેજની જરૂર પડશે કારણ કે હું અપંગ હતી.” 43 વર્ષીય શિલ્પા જણાવે છે. જ્યારે તેણી બે મહિનાની હતી ત્યારે સ્કોલિયોસિસ (પોલિયો) હોવાનું નિદાન થયું હતું, શિલ્પા 94 ટકા post-polio syndrome સાથે મોટી થઈ હતી જેણે તેના નીચલા અંગોને અસર કરી હતી.

“હા, હું અપંગ છું. તો શું? હું બીજા ઘણા કાર્યો કરવા સક્ષમ છું. મેં નક્કી કર્યું કે 'બોસ, મારે મારા માતા-પિતાને ગર્વ થાય તે માટે કંઈક કરવું જોઈએ!',” તે કહે છે. બાળપણમાં શિલ્પાને સ્કૂલમાં કોઈ મિત્ર નહોતા. તે રમી શકતી ન હતી અથવા તેના સહપાઠીઓ સાથે રમતના મેદાનમાં જોડાઈ શકતી ન હતી.

તેણીને શિક્ષકો તરફથી કોઈપણ પ્રશંસા અથવા સ્નેહ મળે તો તે માત્ર માનસિક કૌશલ્ય સ્પર્ધાઓ જ હતી, જે તદ્દન મર્યાદિત હતી,

તેથી તેણીને શરૂઆતમાં જ સમજાયું કે શિક્ષણ એ સફળતાની ચાવી છે.

પોલિયો સાથે જીવવાની ભારે શારીરિક અડચણ હોવા છતાં, તેણીએ ધૈર્ય, જુસ્સો અને નિશ્ચય સાથે મહત્વાકાંક્ષી પ્રવાસ પર પગ મૂક્યો. શિલ્પાએ ધોરણ 10માં 82 ટકા અને ધોરણ 12માં 75 ટકા મેળવ્યા છે. તેણીએ 2001 માં ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ (CA) બનીને તેની ક્ષમતા સાબિત કરી. તેણીએ પ્રથમ પ્રયાસમાં જ સૌથી પડકારરૂપ પરીક્ષાઓમાંની એક ગણાતી CA ના ત્રણેય સ્તરો પાસ કર્યાં. તેણીએ એમકોમ અને એમબીએ પણ પૂર્ણ કર્યું.

પરંતુ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં ભાગ લેતી વખતે જ્યારે તેણી આર્ટિકલશિપ માટે પોતાની નોંધણી કરાવવા ગઈ, ત્યારે ઘણી કંપનીઓ દ્વારા તેણીને ભણતરમાં સારી હોવા છતાં નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

“મને નકારવામાં આવી તેનું એકમાત્ર કારણ મારી અપંગતા હતી. આર્ટિકલશિપમાં ઓડિટ માટે અન્ય ક્લાયન્ટ્સ પાસે જવાની જરૂર હોય છે. તેથી, મારા બાયોડેટામાં, હું ઉલ્લેખ કરતી કે હું સ્વતંત્ર રીતે મુસાફરી કરી શકું છું. સામાન્ય રીતે, કોઈએ આનો ઉલ્લેખ કરવો પડતો નથી,” તેણી યાદ કરે છે. અંતે, તેણીને એક આર્ટિકલશિપ મળી.

તેણીએ કોઈપણ સહાય વિના અન્ય વિવિધ રુચિઓ પણ અપનાવી હતી - જેમ કે ડ્રાઇવિંગ, સ્વિમિંગ, ટ્રેકિંગ, પેરાગ્લાઈડિંગ અને કાયકિંગ “મારો ડ્રાઈવર ન આવે ત્યારે હું કોલેજ જઈ શકતી ન હતી. મને થતું કે આનાથી મારા ભણતરમાં અવરોધ ન આવવો જોઈએ. હું કોઈના પર નિર્ભર ન રહી શકું. મેં ટુ-વ્હીલર અને પછી ફોર-વ્હીલર ચલાવવાનું શીખવાનું શરૂ કર્યું,” શિલ્પા કહે છે. “મારા પતિ મને તમામ પ્રકારની રમતો સાથે પરિચય કરાવતા હતા. તેના માટે, મારી વિકલાંગતાથી કોઈ ફરક પડતો ન હતો,” તેણી ઉમેરે છે. અન્ય વ્યક્તિઓની જેમ તે પણ શારીરિક રીતે ફિટ રહેવા માંગતી હતી. તેથી, 2018 માં, તેણીએ તરવાનું શીખવાનું નક્કી કર્યું. પરંતુ જીવનના દરેક તબક્કે તેણીને તેની વિકલાંગતા યાદ આવી.

“મને વર્ગો મેળવવામાં તકલીફ થતી હતી કારણ કે કોઈ મને તરવા દેતું ન હતું. છ મહિનાના પ્રતિકાર પછી, હું એક ક્લબમાં ગઈ અને મારો પગ નીચે મૂક્યો. મેં કોચને કહ્યું કે જો તે મને તરવાનું શીખવશે નહીં, તો હું ત્યાં જ રહીશ. મને બહાર કાઢવાનો કોઈ રસ્તો ન હતો તે સમજીને, તેણે મને ઉનાળાના મહિનાઓમાં બપોરે બેચમાં આવવા કહ્યું,” તેણી યાદ કરે છે. “મેં તે બેચ લીધો. પ્રથમ દિવસે, અમે 40 લોકો હતા; બધા 39 એક બાજુ ઊભા હતા, અને હું એકલી ઊભી હતી. મને જે રીતે બધા જોતા હતા તે મને હજુ પણ યાદ છે; દરેક ગપસપ કરતા હતા. જો કે, સાત દિવસમાં, હું તરવાનું શીખી ગઈ જ્યારે અન્ય લોકો પાણીમાં જવા માટે પણ સંઘર્ષ કરતા હતા. હું હવે નદીઓ અને મહાસાગરોમાં તરીને આવી છું,” તેણી ઉમેરે છે.

તેણી સીએ બન્યા પછી તેના પ્રત્યે લોકોનો અભિગમ બદલાવા લાગ્યો. “જ્યારે મેં સ્કૂટર ચલાવવાનું શરૂ કર્યું, ત્યારે મારી પાછળ કોઈ બેસતું નહિ. પરંતુ જ્યારે મેં ડિગ્રી મેળવી અને CA ક્લીયર કર્યું, ત્યારે લોકો વારંવાર મને આઈસ્ક્રીમ લેવા માટે રાઈડ પર જવા

માટે કહેતા,” શિલ્પા હસતાં હસતાં ઉમેરે છે, “મારી સાથે વાત કરવાની રીતથી લઈને લોકો મારા પિતા સાથે જે રીતે વાત કરે છે તે બધું બદલાઈ ગયું.”

આ વર્ષે 10 જાન્યુઆરીના રોજ, શિલ્પાને તેની મહેનત અને ઉત્કૃષ્ટ વ્યાવસાયિક સિદ્ધિઓ માટે ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ ઓફ ઈન્ડિયા (ICAI) દ્વારા ICAI એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો. માન્યતા પ્રાપ્ત થવાના કારણે, શિલ્પાએ આગામી 10 વર્ષમાં 100 વિકલાંગ લોકોને તેમના CAને આગળ વધારવા માટે નાણાકીય સહાય કરવાનું વચન આપ્યું.

“આ પુરસ્કાર એ એક પ્રમાણપત્ર છે કે એકવાર તમે તમારી જાતને સાબિત કરી લો, પછી વિશ્વ આખરે તમારી ક્ષમતાઓને સ્વીકારશે,” તેણી કહે છે, “જ્યારે મને એવોર્ડ મળ્યો, ત્યારે ઘણા લોકોએ મને અભિનંદન આપ્યા. મને સમજાયું કે મેં ઘણું હાંસલ કર્યું છે; મારે સમાજને કંઈક પાછું કેમ ન આપવું જોઈએ? આર્ટિકલશિપ અને એક્સપોઝર મેળવવા માટે મારે મારા જેવા [વિકલાંગ લોકો] ને મદદ કરવી જોઈએ ... અને તેમના લાભ માટે મારા નેટવર્કનો લાભ ઉઠાવવો જોઈએ.” એવોર્ડ મળ્યાના એક દિવસ પછી, શિલ્પાએ તેના પિતાના નામે ‘શાંતિલાલ મહેતા સ્કોલરશિપ’ નામની સ્કોલરશિપ શરૂ કરી. તેણીએ તેની બચતમાંથી 10 લાખ રૂપિયા આ માટે સમર્પિત કર્યાં. અત્યાર સુધીમાં, તેણીએ રાજસ્થાનના અલવરમાંથી ત્રણ ગરીબ દૃષ્ટિહીન વ્યક્તિઓની ઓળખ કરી છે, જેમને તે CA કરવા માટે આર્થિક રીતે મદદ કરવા જઈ રહી છે.

“મારા જેવા ઘણા લોકો છે જેઓ તેમની કારકિર્દી શરૂ કરે છે, પરંતુ ચોક્કસ તબક્કે, તેમને પૂરતી તકો મળતી નથી. તેથી જ તમને વિકલાંગ લોકો ઉચ્ચ હોદ્દા પર બેઠેલા જોવા નહીં મળે. વિકલાંગ વ્યક્તિ તરીકે, તમારે અન્ય લોકોની સરખામણીમાં વધુ સંઘર્ષ કરવો પડી શકે છે, પરંતુ જો તમારી પાસે ક્ષમતાઓ હોય તો તમને કંઈપણ રોકી શકશે નહીં,” શિલ્પા કહે છે.

એન જે ડેસ્ક પર ઈ-કન્ટેન્ટ

અધ્યયન માટેનું દિશાદર્શન અને યોગ્ય વાતાવરણનું નિર્માણ જરૂરી સૂચનો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને જાતે શીખતાં કરવું એ એક ઉદ્દેશ છે.

- માર્ચ માસમાં આપેલ વિષયવસ્તુ એન જે ડેસ્ક પર અપલોડ કરવામાં આવ્યું છે.

સમગ્ર અધ્યયન સામગ્રીની ઝલક નીચે દર્શાવી છે:

Subject	Video Count	Timing
Biology	07	01:20:38
Chemistry	50	06:37:51
English	18	02:10:17
History	08	00:55:51
Math-magic	58	06:08:52
P4-BCK	04	00:51:46
Science	49	09:02:03
Grand Total	194	27:07:18

આ વિડીયો બનાવવાનું કાર્ય અવિરતપણે ચાલતું જ રહે છે, જેથી શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓને મદદરૂપ થઈ શકાય અનેક વિદ્યાર્થીઓ પોતાની ઝડપે, પોતાના સમયે શીખતાં રહે.

મનને ગમતાં સમાચાર

- ➔ **IIT** ગાંધીનગરે તેની **Philanthropic Fund Receipts** ની શરૂઆતથી અત્યાર સુધીમાં રૂ. 100 કરોડનો માઈલસ્ટોન પાર કર્યો છે. તેની દૂરંદેશી શૈક્ષણિક નવીનતાઓ, સામાજિક પ્રભાવ માટે સંશોધન શ્રેષ્ઠતા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા અને સંસ્થાકીય શાસન માટે વૈશ્વિક સ્તરે માન્યતા પ્રાપ્ત યુવા સંસ્થાએ માત્ર 14 વર્ષમાં આ સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે. **IITGN** ના મોટાભાગના દાતાઓ સમગ્ર વિશ્વમાં ફેલાયેલા તેના શુભેચ્છકો છે, જેમાંથી ઘણાના મૂળ ગુજરાતમાં છે.

વાંચવું ગમશે...

1. Who is GOD

- Bhakti Purusottama Swami

2. The Art of Simple Life

- Shunmyo Masuno

એક ચપટી પ્રેરણા

“We need to accept that we won't always make the right decisions, that we'll screw up royally sometimes—understanding that failure is not the opposite of success, it's part of success.”

—Arianna Huffington

